

Borgarstjórar á Ting?

Farnu dagarnar hava fleiri í fjølmiðlunum sett spurnartekin við at borgarstjórar stilla upp og taka sæti á lögtingi. Samfelagsfrøðiligar kanningar vísa annars, at hjá nógvum – serliga kvinnum og øðrum samfelagsbólum, ið gera lutfalsliga alt ov lítið vart við seg í landspolitikki – hefur júst kommunupolitikkurin ofta verið vegurin í landspolitikk.

BERGUR BERG
STJÓRN MÁLAFRØÐINGUR

Seinastu 15-20 árin – so hvørt sum flokkarnir hava kámað politisku hugsjónirnar, tykist tað hava havt alt størri týðning fyri flokkarnar at kunna manna listarnar við vælvnum, sum longu eru kend úr øðrum høpi; men nú ljóðar, at vit ikki eiga at velja kommunupolitikarar – ella ið hvussu so er borgarstjórar – sum vit kenna fyri hvat teir standa fyri og hava avrikað politiskt. Fjølmiðlafólk, ítróttar fólk og onnur úr undirhaldsvinnunum, sum kanska mest eru kend fyri at vera kend, tey kunnu vit hinvegin saktans velja, skilst.

Sagt verður, at tað krevur so nógv at vera í Tinginum og at vera borgarstjóri, at stundir ikki kunnu vera til at røkja bæði embæti.

Sjálvandi krevur tað nógv at vera í politikki: Persónliga er tað krevjandi, ómetaliga nógv lesitilfar er at taka stóðu til, og langskygdar loysnir krevja umhugsni; men hvør hefur nóg góða tíð til at sita í Tinginum?

Hevur tú fleiri smábørn, hevur tú nóg illa tíð til nakað annað arbeiði, og mánaðir kunnu vera ímillum, at tú ert fullsvøntur.

Er kreppa í parlagnum, kann vera, at tú hefur meira tíð enn vant, men arbeiðsorkan og persónliga

yvirskotið eru sum oftast í botni – og tá tit eru komin væl gjøgnum kreppuna í parlagnum, er meira enn so hugsandi, at alt annað er rættiliga líkamikið eitt skifti.

Tann, sum missir ein av sínum kærui, er vanliga, ið hvussu so er, eini tvey ár um at vinna sær fulla orku aftur. Fleiri granskningarúrlit benda á, at lívvirkisligar orsökir gera, at tú ert óvanliga móður 10 ár eftir, at tú ert blivin frískur av nógvum sløgum av krabbameini.

Ert tú persónliga trúgvandi og virkin í einum trúarsamfelag, ella venur tú til marathon ella ironman, so fer ofta ómetaliga nógv tíð til hetta. Ikki um at tala, um tú hefur eigna fyrirøku ella ert bóndi – hefur tú tá nakrantíð frí? – Og ongin sigur nakað til, um ein stjóri í stórari, privatar fyrirøku tekur sæti á Tingi.

Vit kunnu bliva við: hugsjið bara um nýforelskað, fólk sum byggja hús, ella fólk sum ikki fáa treytaleysan stuðul heimanífrá til at arbeiða í politikki. Skjótt kunnu vit sálða tey flestu frá, ofta av fleiri orsøkum í senn.

Men er tað besta valið veruliga at velja fólk á ting, sum lívið ikki hefur rørt við, sum ikki hava víst, at tey hava nøkur áhugamál, ella sum ikki hava víst, at tey tíma at arbeiða?

Eg haldi, vit skulu ansa væl eftir, ikki at seta so høg krøv til tey, sum

skulu veljast í Løgtingið, at tey flestu enda við at sýnast óskikkað til tað. Sum veljari má eg hava frælsi at velja júst tann, sum eg havi frægast álit á, tí at viðkomandi hefur víst, at hann brennir fyri nøkrum av teimum viðurskiftunum, sum eg haldi vera týðningarmikil.

Kemur so onki burtur úr í Tinginum, so eru í mesta lagi 4 ár til næsta val, og tá verður viðkomandi valla valdur aftur. Tað er soleiðis, skipanin er gjørd til at virka, ikki við at onkur tekur sær rætt til at sálða vælvni frá.

Vit síggja eisini dupult-størv á øðrum økjum, ið minna um politikk. Ikki minst nevndar- og styrislímir ganga ofta aftur og aftur, sum hermennir hjá Tordenskjöld gamla. Eyðvitað kunnu nepotisma, vantandi víðskygni, og tað at leypa um, har garðurin er lægstur vera partar av frágreiðingini, men góðar orsökir eru eisini til at velja fólk við samlíkum royndum í enn ein ábyrgdarsess: Leiðsla – eins og politikkur – er eitt handverk, sum mestsum alt annað, og hefur tú fyrst lært tað, kann tú nýta mangt umaftur úr einum starvi í annað, eins og tú lærir at lata vera við at spilla tíð og orku til slíkt, sum lítið hefur upp á seg. – Vilt tú hava nakað framt, so »get a busy man« søgdu eingilsmenn. Ikki av ongum.

Í Onglandi er tað annars eisini so, at tað ber ikki til at vera stjórnarlímur,

uttan so at tú situr í tinginum eisini. Og í flestu norðurlondunum kann tingmaður velja, hvørt hann leggur sessin frá sær, meðan hann situr í stjórn. Tað er so sanniliga at røkja tvinni almenn álitisstørv, ið hvørt í sínum lagi krevja ómetaliga nógv tíð; men brennir tú fyri nøkrum, og vilt tú avrika nakað, so orkar tú nógv, og tá raðfestir tú hetta framum so nógv annað. – Hjá borgarstjórum ber um nakað betur til at skipa sær viðurskiftini, so tey kunnu røkja annað afturat, tí kommunuskipanin ger, at tú skalt velja varaborgarstjórar, og stjórar ella leiðarar eru eisini fyri ymisku rakstrarøkini í kommununum, serliga teimum størri.

Mær tykir tað ið hvussu so er sera óheppið, um vit skuldu enda við at broytt skipanina, so at tað er ein fyrimunur at vera óroyndur í politikki, tá tú fert uppí landspolitikk.

– Ella eru øvundsjúka og fordómar veruligu orsøkirnar til, at so nógv øsa seg upp um, at borgarstjórar stilla upp? Tað kundi kanska sæð so út, tá fólk í ramasta álvara gera viðmerkingar um dupultu lønina, sum borgarstjórar í háltíðarstarvi í smáum kommunum fara at fáa, um teir koma á ting.

Mær tykir tað ið hvussu so er sera óheppið, um vit skuldu enda við at broytt skipanina, so at tað er ein fyrimunur at vera óroyndur í politikki, tá tú fert uppí landspolitikk«

Bergur Berg